



## **FINALIŚCI NAGRODY „SUPER SAMORZĄD 2018”**

## Młodzi projektanci przekonują mieszkańców / Tłuściec (lubelskie)

Sołtys i Rada Sołecka wsi Tłuściec oraz władze gminy Międzyrzec Podlaski



Sołtys i rada sołecka wsi Tłuściec udowadniają, że warto zachęcać młodzież do działania na rzecz otoczenia. Zainspirowani przez nich młodzi mieszkańcy wsi zaprojektowali siłownię plenerową, przekonali pozostałych mieszkańców i władze lokalne do jej budowy oraz zadeklarowali pomoc przy pracach budowlanych.

W zeszłym roku Tłuściec otrzymał nagrodę Super Samorządu za wprowadzenie nazw ulic. W tym roku sołtys i rada sołecka do działania na rzecz swojego otoczenia zachęcili młodzież. Sposobem na uczenie młodych dobrych praktyk partycypacji, prowadzenia dialogu międzypokoleniowego i współpracy z władzami był konkurs na zaprojektowanie ogródka jordanowskiego, z nagrodami ufundowanymi przez wójta gminy. Po ujednoczeniu zgłoszonych propozycji młodzi ludzie musieli przekonać mieszkańców i radę sołecką, że ich projekt jest wart realizacji i że odpowiada nie tylko na potrzeby młodzieży, ale też całej społeczności. *Oczywiście ciężar przekonania mieszkańców do swojego pomysłu spoczął na młodych projektantach, którzy w świetnie przygotowanych wystąpieniach skutecznie wpłynęli na zebranych, by podnieśli rękę „za”* – opowiada Czesław Węgrzyniak, sołtys wsi. Gdy rada sołecka zdecydowała przeznaczyć na budowę siłowni środki z funduszu sołeckiego, także gmina postanowiła wesprzeć projekt i wystąpiła o środki do Rządowego Programu Rozwoju Małej Infrastruktury Sportowo-Rekreacyjnej. Udział w akcji stał się dla młodych ludzi lekcją partycypacji – zadeklarowali pomoc przy przygotowaniu terenu oraz przy budowie siłowni i altanki.

*Akcja Masz Głos to przede wszystkim okazja do wymiany doświadczeń z innymi społecznikami. Dzięki niej inspirujemy się do dalszych działań i możemy uczyć się od najlepszych* – tak o udziale w akcji mówi sołtys Czesław Węgrzyniak.

## Radomsko przyjazne seniorom / Radomsko (łódzkie)

Fundacja Aktywne Centrum Edukacji oraz władze Radomska



**W Radomsku seniorki i seniorzy z Fundacji Aktywne Centrum Edukacji z sukcesem zabiegają o przyjazne seniorom rozwiązania miejskie. Założyli też otwartą dla wszystkich Kawiarenkę Społeczno-Obywatelską.**

W kawiarence seniorzy zorganizowali dotąd aż 20 spotkań, których celem jest budowanie dialogu między seniorami, rodzicami i młodzieżą, między instytucjami a organizacjami. W spotkaniach uczestniczyli m.in. radni, starosta i kierowniczka MOPS. Zaowocowały one spisaniem rozwiązań korzystnych dla seniorów, a listę usprawnień przekazano władzom w petycji oraz podczas posiedzeń organizowanych wspólnie m.in. z Miejską Radą Seniorów. Dzięki wzorcowym relacjom z władzami zostały wprowadzone konkretne zmiany: doświetlono 16 przejść dla pieszych, powiększono czcionkę na rozkładach jazdy oraz wprowadzono system zniżek Karta Seniora. Kawiarenka jest poza tym miejscem warsztatów artystycznych, dyskusji, zajęć dla dzieci, działa tu też biblioteka. Różnorodność działań przyciąga mieszkańców, w każdym ze spotkań uczestniczy minimum kilkanaście osób. Jedną z kawiarenek seniorzy zorganizowali podczas targów walentynkowych w galerii, zapraszając do udziału nowe osoby. Zachęcają też do wspólnych działań, np. do pakowania paczek dla domów dziecka, wspólnie z mieszkańcami wydali album Radomszczańskie perły powiatu – o kulturze i przyrodzie regionu.

*Odczucia wobec akcji Masz Głos są wspaniałe. Poza tym, że działalność nasza jest zauważana lokalnie, nie spodziewaliśmy się, że tyle fajnych organizacji w tym uczestniczy. Cieszymy się, że możemy pokazywać swój przykład działalności dla seniorów. Dzięki temu, że jesteśmy w akcji, czujemy się pewnie w naszej działalności – mówi Ewa Kaczmarczyk z Fundacji Aktywne Centrum Edukacji.*

## Nieosiężne nabiera realnych kształtów / Zalesie Golczowskie (małopolskie)

Grupa Razem dla Zalesia oraz władze gminy Klucze



**Czas wolny mieszkanki i mieszkańcy Zalesia Golczowskiego spędzali dotąd w prywatnych domach lub w pobliskim mieście. Dzięki zaangażowaniu społeczności i współpracy z władzami już w tym roku w Zalesiu rozpocznie się budowa świetlicy!**

Grupa nieformalna Razem dla Zalesia dołączyła do tegorocznej edycji akcji Masz Głos z zamiarem stworzenia miejsca integracji mieszkanki i mieszkańców. Za pomocą rozmów, spotkań i ulotek do swojego pomysłu przekonali innych mieszkańców. Decyzją lokalnej społeczności środki z funduszu sołeckiego przeznaczone zostały właśnie na budowę świetlicy. Pod wnioskiem o zabezpieczenie w budżecie gminy środków na budowę świetlicy zebrano 170 podpisów, a w dotyczącym tej kwestii spotkaniu dla mieszkańców wzięło udział aż 45 osób! Grupa trzykrotnie spotkała się z władzami gminy, w tym z wójtem, w efekcie czego także przedstawiciele władz poparli budowę świetlicy, wpisali ją w budżet i zadeklarowali pomoc przy pozyskiwaniu kolejnych funduszy. Budowa świetlicy ruszy jeszcze w tym roku. Wspólne działanie zintegrowało i pobudziło mieszkańców. Biorą udział w kolejnych spotkaniach, prowadzą diagnozę lokalną i angażują się w planowanie działalności świetlicy.

*Mieszkańcy Zalesia od kilkudziesięciu lat bezskutecznie zabiegali o budowę świetlicy. To, co wydawało się niemożliwe, nabrało realnych kształtów. Dzięki udziałowi w akcji Masz Głos sprawa nabrała rozpędu – podsumowuje Anna Knapik, członkini grupy Razem dla Zalesia.*

## Dwie lekcje demokracji w jednym działaniu / Kluczbork (opolskie)

Stowarzyszenie Regionu Kluczborskiego „Kobietom-Mammograf” oraz władze Kluczborka



**Dwa w jednym – tak można podsumować tegoroczne działania partycypacyjne mieszanek i mieszkańców Kluczborka w ramach akcji Masz Głos, dzięki którym za pomocą inicjatywy uchwalodawczej została wprowadzona w gminie procedura inicjatywy lokalnej.**

Inicjatorem przedsięwzięcia było Stowarzyszenie Regionu Kluczborskiego „Kobietom – Mammograf”, organizator pikników, festynów i udanej akcji zakupu mammografu dla gminy. Mieszkanek i mieszkańcy chętnie włączyli się w działania stowarzyszenia, licznie uczestnicząc w Forum Kluczborskich Kobiet i w spotkaniach informacyjnych oraz odwiedzając kawiarenki obywatelskie; przedsięwzięcia te, choć adresowane głównie do senierek, przyciągnęły także między innymi Młodzieżową Radę Miasta. Na inicjatywę stowarzyszenia wzorowo zareagowały władze lokalne, które poparły pomysł i uczestniczyły w wydarzeniach – w Forum wzięli udział burmistrz, sekretarz gminy i kilku radnych, a kawiarenki obywatelskie odwiedzili sekretarz gminy, wiceburmistrz, komendant miejski policji oraz starosta powiatowy. Przedstawiciele władz wzięli także udział w zorganizowanej przez stowarzyszenie akcji sadzenia krokusów.

Dzięki zaangażowaniu społeczności i władz wprowadzenie inicjatywy trwało zaledwie 2 miesiące, od napisania projektu uchwały, przez zebranie podpisów mieszkańców w zaledwie 2 tygodnie, do jej przyjęcia pod koniec marca.

*Z zadowoleniem, ba – z satysfakcją stwierdzam, że przy realizacji projektu relacje z naszą władzą lokalną układały się wzorcowo! Krótko mówiąc: Nasz Samorząd jest NASZ, jest SUPER! – tak Ewa Zgadzaj-Martyniuk, prezes Stowarzyszenia Regionu Kluczborskiego „Kobietom – Mammograf”, podsumowuje sukces akcji.*

## Wszyscy patrzą w jednym kierunku / Sejny (podlaskie)

Stowarzyszenie Origo oraz władze Sejny



**Młodzi ludzie związani ze świetlicą prowadzoną w Sejnach przez Stowarzyszenie Origo udowodnili, że nie tylko dorośli „mają głos”. Namówili mieszkańców i lokalne władze do utworzenia Społecznego Ogrodu przy Ośrodku Kultury w Sejnach.**

Plan budowy Ogrodu Społecznego młodzi ludzie zaczęli od spotkania z ekspertem akcji Masz oraz od zebrania pomysłów i budowy makiety ogrodu, przy czym uwzględniono potrzeby dzieci, dorosłych i seniorów. Pomysł został pozytywnie przyjęty przez mieszkańców – aż 25 osób wzięło udział w spotkaniu, podczas którego przedyskutowano uwagi i wybrano najlepsze miejsce na ogród. Również władze okazały się otwarte na współpracę – burmistrz i dyrektor Ośrodka Kultury nie tylko poparli pomysł, brali udział w spotkaniach i pomogli ze sprawami formalnymi, ale także wzbogacili plany – burmistrz zorganizował oświetlenie, a dyrektor zaproponował ekran do wyświetlania filmów na ścianie budynku. Budowa ogrodu odbyła się wspólnymi siłami – młodzi ludzie sprząтали teren, dyrektor osobiście zmontował huśtawkę, a mieszkańcy przynieśli sadzonki. Ogród otwarto 14 kwietnia – zaledwie półtora miesiąca od budowy makiety! Dzięki wspólnej budowie ogrodu młodzi ludzie i wszyscy mieszkańcy poczuli, że mogą zmieniać swoje otoczenie.

*Mamy nadzieję na kontynuację podjętej współpracy i wakacyjne plany na pokazy kina plenerowego, warsztaty dla dzieci i spektakle teatralne w Ogrodzie. Dodatkowo chcemy stworzyć mural. Porozumienie między Stowarzyszeniem Origo a Ośrodkiem Kultury w Sejnach daje dobre perspektywy na przyszłość. Dowiedzieliśmy się, że patrzymy w podobnym kierunku i możemy wspierać się oraz uzupełniać w naszych działaniach – zapowiada Justyna Kuligowska ze Stowarzyszenia Origo.*

## Wyspacerowana renowacja pomnika / Chorzów (śląskie)

Lokalna Grupa Wspólnotowa „Śląska – Gwarecka” oraz władze Chorzowa



**Dzięki współpracy społeczności i władz lokalnych część chorzowskiego osiedla Śląska – Gwarecka doczeka się renowacji. Lokalna Grupa Wspólnotowa, skupiająca głównie kobiety w wieku 65+ i nawet 80+, a także osoby młode, wspierana przez ekspertów z akcji Masz Głos, przekonała władze do odnowienia pobliskiego Pomnika Żołnierzy Polskich i jego otoczenia.**

Pomysł na działanie wyrósł z zainteresowania mieszkanek ich otoczeniem. Z nieformalnych rozmów z sąsiadami członkinie grupy wiedziały, że nie tylko im przeszkadza zniszczony pomnik, a okazje do takich rozmów mają codziennie... podczas spacerów ze swoimi pieskami! Aby bardziej zainteresować mieszkańców pomnikiem, członkinie grupy opublikowały artykuł w lokalnej gazecie i przekazały urzędnikom miejskim opracowanie na temat jego historii. Podczas spotkań działaczki przekonały do swojego pomysłu wiceprezydenta i miejskiego konserwatora zabytków.

Renowacja pomnika została wpisana do budżetu na 2018 rok, a grupę zaproszono do współpracy przy tworzeniu koncepcji zagospodarowania jego otoczenia. W ramach prac remontowych zostanie odrestaurowana betonowa część pomnika, starą tablicę znamionową zastąpi nowa, odnowione zostanie także botaniczne otoczenie obiektu. Uroczyste odsłonięcie pomnika nastąpi 15 sierpnia 2018 roku – w Dniu Wojska Polskiego.

*Jak widzę w centrum dzielnicy zniszczony pomnik, to nie będę odwracać głowy. Ja i inne osoby z naszej grupy chcemy pokazać, że to są nasze trawniki, nasze drzewa, nasze chodniki, i jeśli chcemy żyć godnie, to po prostu musimy dbać o wszystko, co jest wokół nas – tłumaczy liderka grupy Wanda Sułkowska.*



## Poznajmy się lepiej / Konarzew (wielkopolskie)

Stowarzyszenie Razem dla Konarzewa oraz władze gminy Zduny



**Co zrobić, by mieszkańcy i mieszkanki gminy lepiej się poznali? Konarzewianie uznali, że najlepsze będzie wspólne działanie na rzecz otoczenia. Założyli Stowarzyszenie Razem dla Konarzewa i doprowadzili do powołania Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego (GRDPP) oraz do rozwoju wolontariatu.**

Dzięki staraniom stowarzyszenia rada miejska Zdun przyjęła uchwałę o GRDPP już w kwietniu 2016 roku, ale nie zwieńczyła jej wówczas powołaniem Rady. Zaangażowanie stowarzyszenia doprowadziło do wznowienia prac i w grudniu 2017 roku burmistrz rozpoczął procedurę zgłaszania kandydatek i kandydatów do Rady. W lutym GRDPP zyskała pełny skład, obejmujący osiem osób – po cztery z lokalnych organizacji i władz. Dzięki powołaniu Rady część organizacji po raz pierwszy nawiązała współpracę z urzędem, zaczęły one też aktywniej wspierać się wzajemnie. Aby rozwinąć partycypację mieszkańców, stowarzyszenie zorganizowało szkolenie „ABC wolontariatu” dla uczniów oraz zjazd wolontariuszy z okolicznych organizacji, grup i szkolnych kół wolontariusza. Po zjeździe mieszkańcy zaangażowali się m.in. w międzynarodową akcję Kilometry Dobra. Działaniom stowarzyszenia przychylnie są władze: ich przedstawiciele uczestniczyli we wszystkich spotkaniach roboczych dotyczących GRDPP oraz konsultowali jej zakładanie, brali także udział w posiedzeniach dotyczących rozwoju wolontariatu.

*Wzbogacamy swoją wiedzę społeczno-obywatelską, przekazujemy dalej, pokazujemy pozytywny wpływ inicjatyw oddolnych, a dodatkowo możliwość korzystania z webinarium, biblioteki oraz relacji pisanych przez uczestników wyróżnia naszą organizację spośród innych w naszym regionie – podsumowuje udział w akcji Masz Głos Barbara Łasińska ze Stowarzyszenia Razem dla Konarzewa.*



## Już teraz nikt się nie zgubi / Cisowo (zachodniopomorskie)

Sołectwo Cisowo oraz władze gminy Darłowo



**W Cisowie dzięki współpracy sołtyski, rady sołeckiej, mieszkańców i gminy oznakowano miejsca ważne dla turystów i dla mieszkańców oraz ponumerowano posesje.**

Wyobraź sobie, że jedziesz międzynarodową trasą rowerową R10 wokół Morza Bałtyckiego, zboczyłaś/zboczyłeś z drogi, by zwiedzić kościół z XIV wieku, i szukając go, krążysz po okolicy, co wydłuża twoją liczącą 8539 kilometrów trasę. W Cisowie nikogo to już nie spotka – mieszkańcy zainspirowani przez sołtyskę wsi zdecydowali, że w ich miejscowości, odwiedzanej latem przez rzesze turystów, warto oznaczyć najważniejsze turystycznie miejsca tablicami kierunkowymi oraz opisać je na tablicach informacyjnych. Wprowadzona zostanie też numeracja domów. Choć początkowo część mieszkańców podkreślała, że ważniejszy jest np. remont dróg, to podczas nieformalnych rozmów oraz dwóch spotkań w większym gronie, na których dyskutowano i przeprowadzono analizę potrzeb, mieszkańcy doszli do porozumienia. Do współpracy namówili wójta gminy, który skonsultował plany z zarządcą dróg powiatowych, wsparł inicjatywę technicznie, merytorycznie i niewielkim dofinansowaniem, wspólnie z pracownikiem odpowiedzialnym za drogi przyjechał na wizytę lokalną oraz konsultował projekt tablic. Postawienia tablic podjął się bezpłatnie Zakład Gospodarki Komunalnej.

*Jak dobrze, że ktoś pomyślał o znakach. Teraz nawet obcokrajowcy będą wiedzieli, jak dotrzeć do naszego kościoła. Tylu turystów zawsze pyta, jak tam dojechać. No w końcu to nasze Cisowo pięknieje – mówią mieszkańcy Cisowa.*

## Akcja Masz Głos

Akcja Masz Głos od piętnastu lat przyciąga osoby, które marzą o tym, aby w ich okolicy – tej bliskiej i dalszej – żyło się lepiej. Każda edycja akcji trwa około 10 miesięcy. W tym czasie uczestnicy realizują działania przy wsparciu ekspertów i koordynatorów z Fundacji im. Stefana Batorego oraz organizacji partnerskich. Mogą brać udział w bezpłatnych szkoleniach oraz zasięgać porad w zakresie sposobów rozwiązywania lokalnych problemów, metod aktywizacji społeczności lokalnej oraz narzędzi współpracy i dialogu pomiędzy mieszkańcami i mieszkankami a samorządem. Uczestnikami akcji są zarówno dzieci, dorośli, jak i seniorzy i seniorki, a działania prowadzone są zarówno na terenie dużych, jak i małych miejscowości. W tej edycji (2017/2018) wzięły udział łącznie 343 grupy z całej Polski, pochodzące z 237 miejscowości – w tym 124 z obszarów wiejskich. Od 2002 roku udział w akcji wzięło ponad 2000 grup, organizacji i instytucji z prawie 1000 gmin w całej Polsce.

Organizatorem akcji „Masz Głos” jest Fundacja im. Stefana Batorego wraz z partnerami: Stowarzyszeniem Aktywności Obywatelskiej Bona Fides, Fundacją Aktywności Lokalnej, Stowarzyszeniem Homo Faber oraz Stowarzyszeniem POLITES.

Więcej informacji na temat akcji na stronie: [www.maszglos.pl](http://www.maszglos.pl)

## Nagroda „Super Samorząd”

Nagroda Super Samorząd przyznawana jest od 2011 roku. Przez osiem lat zostało wyłonionych 43 laureatów. Zostali nagrodzeni za swoją determinację i niezwykłą energię do działania, a także podejmowanie kwestii ważnych dla lokalnej społeczności. Jest to wyróżnienie zarówno dla uczestników akcji Masz Głos, jak i działających wspólnie z nimi władz samorządowych. W 2018 roku jury w składzie Mikołaj Cześnik (członek Zarządu Fundacji im. Stefana Batorego), Katarzyna Kubicka-Żach (redaktor prowadząca serwis Samorząd.lex.pl wydawnictwa Wolters Kluwer) oraz Jerzy Stępień (były przewodniczący Trybunału Konstytucyjnego) wyłoniło siedmiu laureatów nagrody.